

## TUNYOGI ERSZÉBET

Tunyogi Erzsébet egy bakonyi kis községben, Noszlopon született 1955. március 14-én. Többre hivatott szellemisége hamar elkíváncozott a számára szűk keretek közül. 16 évesen Budapestre költözött, dolgozni kezdett és a fűtetlen 12 órás ágybérlet embert próbáló körülményei sem tántorították el céljától, a munka mellett esti gimnáziumba járt és ott érettségizett le. A gimnáziumban, pontosabban az odamenő buszon ismerte meg Bodor Bélát, akivel 17 éves koruktól alkottak egy párt. Béla révén hamar megismerkedett a hazai underground és szamizdat művészeti csoportokkal, a pezsgő szellemi életbe rögtön belevetette magát: nem győzött betelni a kultúra különféle ágaiban kínált tanulási és szórakozási lehetőségekkel. Így került kapcsolatba a diákszínjátszással is, amely később az általa kidolgozott úttörő és nagyon hatékony korai fejlesztő módszernek az alap gondolatát is meghatározta.

A gimnázium után az ELTE magyar-népművelő szakán szeretett volna továbbtanulni, de a rá jellemző őszinte gyermeki kíváncsiság, mely mindig előre vitte a későbbiekben a tudományosan megalapozott módszere kidolgozásában, egy alapvetően más, új és ismeretlen útra terelte: 1975-ben egy újsághirdetésre jelentkezve nyert felvételt a Pető Intézetbe. Életében először találkozott mozgásukban és/vagy értelmükben sérült gyermekekkel – és saját maga számára is a legnagyobb meglepetéssel nemhogy taszították volna ezek a gyerekek, de épp ellenkezőleg: mindegyikükben meglátta azt a sokszor igen mélyre bújó, zárkózott, bizalmatlan, egykedvű gyermeket, aki csak arra vágyik, hogy valaki úgy szeresse, ahogy van. Erzsébet hatalmas szeretetével rögtön megérezte ezt, és ettől a pillanattól fogva nem volt számára kétséges, hogy a továbbiakban azzal kell foglalkoznia, hogy a bármilyen sérüléssel küzdő kisgyermeknek lehetőséget teremtsen a gyermekkor minél felhőtlenebb megélésében, hogy minél hamarabb kaphassanak fejlesztést az arra rászorulóknak.

A Pető Intézetben a tanulás mellett komoly munka is folyt: a diákok be voltak osztva a csoportokhoz segédkonduktorként, így a gyakorlatban is hamar tapasztalatokat szerezhetek jövő munkájukról. Erzsébet, aki nagyon komolyan vette a tanulmányait és a munkáját, hamar felfedezte, hogy ennek a már nemzetközileg elismert módszernek is lehet néhány hiányossága, például az akkoriban még hiányzó, a csecsemő- és kisdedkorra irányuló fejlesztés. Így azután 1980-ban friss diplomásként hamar irányt váltott, s a kicsi babák korai fejlesztésének lehetőségét keresve kapott munkát Dr. Katona Ferenc professzor Szabadsághegyi Gyermekgyógyászati Intézetének Fejlődésneurológiai és Neurohabilitációs Osztályán, ahol az akkoriban kibontakozó neurohabilitáció módszerének kidolgozásában segédkezett. Egész életében nagy tisztelettel emlegette a professzor urat, akit legnagyobb tanítómesterének tartott: itt kapott lehetőséget arra, hogy csecsemők ezreit klinikai körülmények között vizsgálhatta, fejleszthette, saját tudományos ismereteit gyarapíthatta.

A svábhegyi tudományos munkássága közben megszületett kislánya, Emese. Erzsébet sokszor emlegette, hogy a professzor úr módszerének hatékonyságában sosem kételkedett, ám annak végrehajtása a szülőkre szerinte indokolatlanul nagy terhet rótt. Kislánya megszületése és a vele való foglalkozás ébresztette rá arra, hogy a sérült gyermekek fejlesztéséből alapvetően hiányzik valami, valami, ami minden más kisgyermek számára annyira természetes, mint a levegővétel, mégsem gondolt még addig rá soha senki: ez pedig nem más, mint a játék.

Ekkor érezte úgy, hogy formálódó saját terápiás módszeréhez még mindig nem rendelkezik elegendő tudással, ezért beiratkozott a Szegedi Tudományegyetemre, ahol nemcsak a tudományos kutatás alapvető módszertanával ismerkedett meg, de pedagógiai előadói diplomát is szerzett. Mindeközben azonban szülőként meg is tapasztalta, amit pszichológiai tanulmányából elméletben már jól ismert, hogy a kisbabák milyen szimbiotikus egységben élnek mindennapjaikat a szülőkkel, az első időben különösen kitüntetett szerepben az édesanyival. Nem elégedett hát meg az újabb diplomájával, hanem a szülők felé is ki akarta terjeszteni tudományos és egyben a gyakorlatban is kamatoztatható ismereteit, ezért elvégezte a Magyar Pszichiátriai Társaság 2 éves pszichoterápiás képzését.

Miután 1980-tól 1986-ig dolgozott Katona professzor mellett, 1986-ban lehetőséget kapott egy állami intézmény vezetésére a XVI. kerületben. Itt a bölcsődés-óvodáskorú gyermekek fejlesztését végezte: itt alapozta meg saját módszerét a játékhelyzetekben, játékeladatokban alkalmazott terápiás megoldásokkal, amelyeknek sikere volt. Azonban a gyermekek a szokásos nappali rendszerben látogatták az intézményt: a szülők reggel hozták a gyermeket, majd délután hazavitték őket; Erzsébet munkáját csak néhány dadus segítette. Erzsébet szomorúan tapasztalta, hogy ilyen körülmények között a szülők eltávolodnak, sőt egyre inkább elidegenednek saját sérült gyermeküktől: nem tudnak örülni a gyermekek által elért, csak a kívülálló számára aprónak tűnő, ám magához képest hatalmas fejlődési lépcsőfokot képviselő eredménynek. Így a gyerekek motiválatlanok maradnak, érzelmileg instabilak, lelkiileg megviseltek lesznek. Erzsébet számára egyre világosabban körvonalazódott, hogy a gyermekeknek ennél a nappali rendszerben történő óvodás létnél többre, másra van szüksége.

Sajnos, az élet előbb közbeszólt és hozzásegített a módszer teljes kidolgozásához: a rendszerváltáskor egyik napról a másikra megszüntették az általa vezetett intézményt, s 64 fejlesztésre szoruló gyermekkel az utcára került, hiába protestáltak a szülők. A szülők biztatására, a család összefogásával és segítségével így 1991-ben létrehozta a Tunyogi Erzsébet Gyógyító Játésháza Alapítványt a halmozottan sérült gyermekekért, Ragályi Elemér hozzájárulásával.

Küzdelmes évek következtek Erzsébet számára: az Alapítvány élete, a pici gyerekek akkor még csak Tunyogi-módszer néven emlegetett terápiával történő fejlesztése szinte a semmiből indult, hiszen az állami intézmény megszüntetésekor a Soros Alapítvány pályázatán nyert eszközparkot sem hozhatta el magával, az átadáskor végig kellett néznie, ahogy az intézet udvarán azt feldarabolják és szemétként elszállítják. Az Alapítvány kezdeti felszerelésének egy részét a férje kutatómunkájával nyert díjból szerezte be, másik része pedig a férje barkácsmunkája nyomán született. Mivel alapítványként nem kapott állami támogatást, igyekezett a rászoruló családoktól csak a legszerényebb összeget elkérni a fejlesztésért, s az így befolyt összeget, valamint az egyéb támogatóktól érkező adományokat mind visszaforgatta az Alapítványba, hogy a gyermekek és családjuk semmiben ne szenvedjen hiányt. Hét hosszú esztendőn át semmilyen fizetést nem vitt haza az alapítványi pénzből, hanem folyton járta az országot, ismeretterjesztő előadásaival tömegeket vonzott, fejlesztő szakemberek, óvodapedagógusok, tanítók, védőnők százait képezte az Alapítvány által akkreditált szaktanfolyamokon és az Apor Vilmos Katolikus Főiskola nappali és levelező drámapedagógus szakán, azaz rengeteg szakemberrel ismertette meg a sérült gyermekek fejlesztésében bevezetett szemléletváltó újítását, a gyógyító játékterápiát. Hite szerint ettől kezdve soha többé nem lehetett kihagyni a sérült gyermek fejlesztéséből a játékot, a szülővel együtt, örömmel végzett, felszabadító játéktevékenységet, és a családok gondozását.

Az 1991-ben indult Tunyogi Gyógyító Játzóház Alapítvány először bérelt lakásban, majd családi házban, mindössze egyetlen időszakos munkatárs segítségével kezdte meg korszakalkotó tevékenységét. Eddigre már megjelent Erzsébet első könyve 1988-ban angol nyelven, s a második magyarul, 1990-ben, s a tanfolyamok, előadások által is egyre meghatározóbbá vált Erzsébet korai fejlesztő tevékenysége ebben a fiatal szakmában, így egyre többen és többen keresték fel az Alapítványt a rehabilitáció reményében. 1995-ben harmadik könyve is megjelent, *Sérült gyermek a családban* címmel. Sikerült az Alapítványnak annyi pénzt összegyűjtenie, hogy egy belvárosi lakást tudott a fejlesztés helyszínéül megvásárolni 1996 őszére. Itt már akadt egy-két lelkes, ámde még mindig nem teljes állásban segítő munkatársa Erzsébetnek, akikre szükség is volt, hiszen a csoportlétszámok folyamatosan duzzadtak. Ekkoriban nyerte el végső, ámde az új befogadására mindig képes formáját a Tunyogi Gyógyító Játékterápia.

Az Alapítvány kezdeti éveiben személyes okokból találkozott össze Dr. Székely Emőke gyermek intenzív szakorvossal és osztályvezetővel, amelyből hamarosan életre szóló szakmai és emberi barátság, együttműködés született, Dr. Székely Emőke azóta is az Alapítvány kuratóriumának elnöke, és nagy szeretettel gyógyítja a hozzá irányított kis betegeket.

A belvárosi Eötvös utcai fejlesztő helyen ismerkedett össze Erzsébet Jaksity Katalinnal is, akit annyira megindított Erzsébet sérült gyermekekért végzett áldozatos tevékenysége, hogy önkéntesként megszervezett egy jótékonysági estét az Alapítvány javára, és attól kezdve minden évben Mikuláskor gáláns ajándéksomaggal örvendezteti meg a gyerekeket.

Ennek a gálaestnek a bevétele és a fejlesztő célú lakás eladása lehetővé tette egy ugyancsak belvárosi, sokkal nagyobb ingatlan megvásárlását 2003-ban, ami akkor már elég sürgető feladata volt az Alapítványnak, hiszen a gyermeklétszám évről évre folyamatosan gyarapodott. Ebben az új lakásban már szükség lett állandó munkatársra, sőt munkatársakra is.

Erzsébet hatalmas energiával vetette bele magát az általa kitűzött újabb cél megvalósításába: a családok számára teljesen ingyenesé szeretne volna tenni a fejlesztést. Ennek érdekében két teljes éven át hivatalból hivatalba járt, hogy az összes engedélyt megszerezze, és 2005-ben teljesülhetett álma: az Oktatási Hivaltól kapott oktatási azonosító számmal az Alapítvány által fenntartott Tunyogi Korai Fejlesztő Központ a fejlesztés költségeihez állami hozzájárulást kapott. Az oktatási törvények változásával 2013-ban az intézménynek nemcsak a nevét kellett Tunyogi Pedagógiai Szakszolgálatná változtatnia, hanem sajnos el kellett engednie a hatévesnél idősebb, iskolaköteles halmozottan sérült gyermekeket is, akiknek addig heti öt napon át biztosítottak intenzív, komplex fejlesztő terápiát. Erzsébetnek élete végéig szívfájdalma maradt az iskolás korú halmozottan sérült gyerekek ügye: több éven keresztül próbálta elérni, hogy a megváltozott törvények engedjenek lehetőséget az addig jól folyó fejlesztő munka folytatására, de sajnos, erre a jelen keretek nem adtak lehetőséget.

Erzsébet ezek alatt az évek alatt is folytatta tanári tevékenységét: az Apór Vilmos Katolikus Főiskola mellett, majd utána az ELTE Óvodapedagógus- és Tanítóképző Karán is tanított, legutoljára pedig a Kaposvári Egyetem Gyógypedagógia Karán tartott kurzusokat. Hazai és nemzetközi konferenciákon évente többször előadásokat tartott, valamint az Alapítvány szervezésében szakmai továbbképzéseken adta át a Tunyogi Gyógyító Játékterápia elméleti és gyakorlati ismereteit korai fejlesztéssel foglalkozó szakemberek számára.

Erzsébet energiája határtalan volt: mindezen tevékenységek mellett sikerült hosszas válogatás után egy jól működő, hatékonyan együtt-dolgozó és -gondolkodó csapatot összekovácsolnia, akiknek sikerült nemcsak a módszerét átadnia, de átörökített a gyermekekbe vetett végtelen bizalmát, megértésüket feltétlen elfogadásukat szüleikkel, családjukkal együtt, s mindenekfelett a szeretetet, amelyet mindig jó adni, s amely Erzsébetből kifogyhatatlanul sugárzott, amely kis családdá változtatta a Gyógyító Játsházba járó családokat és terapeutákat. Munkatársai el nem múló hálával őrzik Erzsébetet szívükben és viszik tovább e lobogó fáklyát, hogy méltó utódokként megőrizzék és továbbfejlesszék Erzsébet élete munkáját, a Tunyogi Gyógyító Játékterápiát.

Erzsébettől méltóképpen csak az ő szavaival búcsúzhatunk, hiszen egész életének alapmottója is ez volt: „A gyerekről csak szépet, a legszebbet gondold!”

Budapest, 2020. január 17.

Kofránné Rémi Annamária